Evropski parlament
2019-2024

Odbor za ribištvo

2021/2169(INI)

8.11.2022

OSNUTEK POROČILA

o trenutnem stanju izvajanja skupne ribiške politike in obetih za prihodnost
(2021/2169(INI))

Odbor za ribištvo

Poročevalec: Gabriel Mato

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

OBRAZLOŽITEV 9

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o trenutnem stanju izvajanja skupne ribiške politike in obetih za prihodnost (2021/2169(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), zlasti členov 3, 4, 5, 11, 38, 39, 43 ter 349,

– ob upoštevanju Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki[1],

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za ribištvo (A9-0000/2022),

A. ker je Evropski parlament že izrazil svoje stališče o več posebnih značilnostih skupne ribiške politike, se je treba v nadaljevanju osredotočiti predvsem na ohranjanje morskih bioloških virov in upravljanje ribištva v okviru skupne ribiške politike;

Splošni cilji skupne ribiške politike

1. želi spomniti, da mora skupna ribiška politika zagotoviti, da bodo ribolovne dejavnosti in dejavnosti akvakulture okoljsko dolgoročno trajnostne in upravljane na način, ki je skladen s cilji doseganja gospodarskih in socialnih koristi ter koristi zaposlovanja in prispevanja k zanesljivi preskrbi s hrano;

2. obžaluje, da je izvajanje skupne ribiške politike od leta 2014 na njeno škodo osredotočeno predvsem na okoljski vidik te politike kot pogoj za njene socialno-ekonomske vidike in vidike prehranske varnosti; meni, da so se negativni učinki na ribiški sektor od izstopa Združenega kraljestva iz EU in pandemije covida-19 še zaostrili in se še naprej povečujejo, zaradi nedavnih mednarodnih geopolitičnih dogodkov pa so postali nevzdržni;

3. poudarja, da ima morska hrana na splošno manjši ogljični odtis kot hrana, proizvedena na kopnem, kar kaže na strateško vrednost morske hrane v okviru evropskega zelenega dogovora;

4. meni, da bi moral biti cilj prenove skupne ribiške politike, da bi ponovno uravnovesili njene cilje; zato podpira krepitev socialno-ekonomske razsežnosti in razsežnosti prehranske varnosti skupne ribiške politike, pa tudi doseganje enakih konkurenčnih pogojev v njeni mednarodni razsežnosti;

5. poziva Komisijo, naj zato sistematično izvaja celovite predhodne in naknadne ocene učinka, vključno s socialno-ekonomskimi analizami, preden se predlagajo strategije ali

[1] UL L 354, 28.12.2013, str. 22.

zakonodaja ali sprejmejo politične odločitve;

6. poziva Komisijo in Svet, naj pri oblikovanju politik namenita večjo vrednost pomenu ribištva pri preskrbi s hrano;

7. poudarja strateško vlogo ribičev v prehranski vrednostni verigi in prehranski varnosti;

Največji trajnostni donos

8. meni, da je uvedba največjega trajnostnega donosa kot referenčne točke za upravljanje ribištva razlog za izboljšanje splošnega stanja ribjih staležev; vendar meni, da bi bilo treba cilj največjega trajnostnega donosa izvajati glede na dejansko stanje in ob upoštevanju socialno-ekonomskih razsežnosti ter razsežnosti sorazmernosti in prehranske varnosti, ki so zapisane v Pogodbi in kodeksu ravnanja Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO);

9. glede tega opozarja, da se je cilj največjega trajnostnega donosa za vse staleže do leta 2020 spremenil že v uredbah o regionalnih večletnih načrtih, sprejetih po letu 2013;

10. zato meni, da bi bilo treba cilj največjega trajnostnega donosa iz Uredbe (EU) št. 1380/2013 (osnovna uredba o skupni ribiški politiki) ustrezno prilagoditi;

Obveznost iztovarjanja in zmanjšanje naključnega ulova

11. ponovno izraža stališče iz svoje resolucije z dne 18. maja 2021 o obveznosti iztovarjanja[2]; opozarja, da se obveznost iztovarjanja, ki je bila uvedena kot temeljna sprememba paradigme upravljanja ribištva, ne izvaja pravilno; ponovno poudarja, da obveznost iztovarjanja ni cilj sama po sebi, temveč orodje za zmanjšanje neželenega ulova, in da je treba izvesti oceno socialno-ekonomskega učinka te obveznosti;

12. poleg tega meni, da bi bilo treba:

– sedanjo obveznost iztovarjanja uporabljati prožno in pri tem upoštevati posebne značilnosti vsakega ribištva;

– področje uporabe obveznosti iztovarjanja pregledati, da bi omejili težave z vrstami, ki omejujejo ribolov, in zapletena odstopanja;

– obveznost iztovarjanja narediti privlačnejšo, zlasti s spodbudami, da bi izboljšali lastništvo gospodarskih subjektov in s tem skladnost;

13. vztraja, da je treba cilj zmanjšanja naključnega ulova doseči predvsem s tehničnimi ukrepi in ga podpreti z boljšim dokumentiranjem ulova; poziva Komisijo, naj sozakonodajalcema predlaga druge alternative obveznosti iztovarjanja;

Ohranitveni ukrepi

[2] UL C 15, 12.1.2022, str. 9.

Ribolovne možnosti

14. opozarja, da so celotni dovoljeni ulov in kvote najbolj neposreden način upravljanja ribolovne umrljivosti, vendar je lahko celotni dovoljeni ulov na podlagi enega samega staleža problematičen pri mešanem ribolovu (zaradi učinka omejitve ribolova);

15. poziva Komisijo in Svet, naj določita celotni dovoljeni ulov le za glavne ciljne staleže;

16. poudarja, da je relativna stabilnost, ki je bila uvedena pred štirimi desetletji, splošno sprejeta kot bistven instrument za zagotavljanje dolgoročne predvidljivosti in kontinuitete pri delitvi ribjih staležev med državami; vendar poudarja, da se je vrzel med dodeljevanjem nacionalnih kvot in dejanskimi interesi ribiških flot držav članic sčasoma znatno povečala, še dodatno pa se je povečala zaradi izstopa Združenega kraljestva iz EU; poudarja tudi, da podnebne spremembe znatno vplivajo na porazdelitev ribjih staležev;

17. zato meni, da je treba prilagoditi sedanjo relativno stabilnost, pri tem pa ohraniti osnovna pravila tega načela; zato poziva Komisijo, naj pripravi celovito oceno sedanje relativne stabilnosti in možnih scenarijev za prilagajanje;

Upravljanje flote

18. poziva Komisijo, naj predlaga prilagoditev strukturne politike, da bi olajšala razogljičenje ribiške industrije ter izboljšala varnost in delovne pogoje, zlasti s popolno uporabo razpoložljive bruto tonaže v okviru nacionalnih zgornjih meja zmogljivosti in izključitvijo tonaže, povezane s socialnim vidikom in varnostjo, iz izračuna ribolovne zmogljivosti;

Regionalni večletni načrti

19. priznava bistveno vlogo večletnih načrtov kot glavnih okvirov za regionalno upravljanje ribištva;

20. poziva Komisijo, naj v teh načrtih predlaga večjo prožnost, da bodo upoštevali socialno-ekonomske vidike in spreminjajoče se pogoje;

21. poudarja, da je treba izboljšati izvajanje ekosistemskega pristopa na regionalni ravni in da so potrebni dosledni ukrepi za upravljanje ribištva v zvezi s staleži, ki se selijo med regijami, ki so zajeti v več večletnih načrtih;

Upravljanje

Organiziranost znotraj Komisije

22. glede na strateški pomen ribištva kot vira zdrave in visokokakovostne hrane zelo priporoča, naj Komisija tej politiki nameni pozornost, ki jo zasluži, in poskrbi, da imajo pristojne službe Komisije zadostno število strokovnjakov s področja ribištva;

Regionalizacija in vključevanje deležnikov

23. spodbuja države članice, naj splošno uporabljajo orodje za regionalno sodelovanje v skladu s členom 18 osnovne uredbe o skupni ribiški politiki;

24. poudarja temeljno vlogo, ki jo imajo svetovalni sveti pri posvetovanjih z deležniki;

25. podpira sedanjo sestavo svetovalnih svetov, v katerih prevladujejo socialno-ekonomski operaterji v primerjavi z drugimi interesnimi skupinami;

26. poudarja pomen vključevanja svetovalnih svetov v delo Evropskega parlamenta;

27. obžaluje nezadostno spremljanje in preglednost pri tem, kako se nasveti svetovalnih svetov upoštevajo pri odločanju; poziva Komisijo in države članice, naj sistematično in dejavno sodelujejo na sestankih svetovalnih svetov ter jim bolje predočijo kako dragoceni so njihovi nasveti;

28. meni, da je treba razviti soupravljanje s svetovalnimi sveti, da bi spodbudili pristop od spodaj navzgor;

Odločitve, ki temeljijo na znanosti in ocenah učinka

29. poziva Komisijo, naj vse svoje politične in zakonodajne pobude (vključno z izvedbenimi akti, ki vzpostavljajo omejitve za ribištvo) utemelji na znanstvenih, tehničnih in gospodarskih mnenjih (vključno z izkušnjami ribičev) ter predhodnih ocenah učinka;

30. meni, da bi bilo treba svetovalnim odborom omogočiti, da prispevajo k prošnjam Komisije za nasvet Mednarodnega sveta za raziskovanje morja (ICES) in Znanstvenega, tehničnega in gospodarskega odbora za ribištvo (STECF), da bi spodbudili tesnejše sodelovanje med znanstveniki in deležniki;

31. poziva Komisijo, naj o teh zahtevah sistematično obvešča Evropski parlament;

Vključevanje ribištva v širši politični okvir

32. poudarja, da je treba ribištvu in akvakulturi zagotoviti pravično mesto v primerjavi z drugimi sektorji pri oblikovanju politik in prostorskem načrtovanju;

33. opozarja, da je treba zahteve glede varstva okolja vključiti v skupno ribiško politiko, da bi spodbudili trajnostni razvoj v skladu s PDEU;

34. poudarja, da je treba ribiško in okoljsko politiko uskladiti, vendar okoljski cilji ne morejo prevladati nad cilji skupne ribiške politike;

Zunanja razsežnost skupne ribiške politike

35. poziva Komisijo, naj spodbuja skupno ribiško politiko kot model politike za upravljanje oceanov in naj zagovarja interese ribiškega sektorja EU v regionalnih organizacijah za

upravljanje ribištva in sporazumih o partnerstvu o trajnostnem ribištvu ter na splošno v mednarodnih forumih;

36. poziva Komisijo, naj poskrbi, da bodo cilji skupne ribiške politike v celoti vključeni v stališče EU v vseh mednarodnih okoljskih forumih, kot sta Konvencija o biološki raznovrstnosti ali Konvencija o mednarodni trgovini z ogroženimi prosto živečimi živalskimi in rastlinskimi vrstami (CITES), kjer se razpravlja o vprašanjih v zvezi z morskimi biološkimi viri;

37. meni, da morajo za uvožene morske proizvode veljati visoki okoljski in socialni standardi, podobni tistim, ki se uporabljajo v EU;

Najbolj oddaljene regije

38. meni, da skupna ribiška politika ne obravnava dovolj posebnih potreb najbolj oddaljenih regij;

39. poziva Komisijo, naj predlaga program možnosti za oddaljene in otoške regije (POSEI) za ribištvo in akvakulturo, ki bo podoben tistemu za kmetijstvo;

40. poudarja, da je podpora EU in nacionalna podpora za obnovo flot za mali priobalni ribolov za te regije bistvenega pomena; zlasti poziva Komisijo, naj svoje smernice za analizo ravnovesja med ribolovno zmogljivostjo in ribolovnimi možnostmi (COM(2014)0545) prilagodi značilnostim najbolj oddaljenih regij;

41. vztraja, da je treba podpreti selektivne ribolovne metode, kot so zasidrane naprave za zbiranje rib, ki jih uporabljajo flote za mali priobalni ribolov v najbolj oddaljenih regijah;

42. poudarja, da je treba zagotoviti potrebna sredstva za izboljšanje znanstvenega znanja o izključnih ekonomskih conah najbolj oddaljenih regij;

Podnebne spremembe

43. poudarja, da sta blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje bistvenega pomena v skupni ribiški politiki za reševanje izziva podnebnih sprememb;

44. poudarja, da so potrebni odpornejši ekosistemi in gospodarski ribiški sektorji;

45. spodbuja Komisijo in države članice, naj povečajo človeške in finančne vire, potrebne za ribiško znanost v zvezi s podnebnimi spremembami;

46. poziva Komisijo, naj oblikuje orodja in možnosti financiranja za sektorje, ki so jih prizadele podnebne spremembe;

°

° °

47. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in

parlamentom držav članic.

OBRAZLOŽITEV

Komisija je leta 2009 objavila zeleno knjigo z vizijo o prihodnosti skupne ribiške politike. S tem se je začela razprava o njeni prenovi, ki je bila sprejeta leta 2013.

Sedanja Komisija naj bi Evropskemu parlamentu in Svetu do 31. decembra 2022 predložila poročilo o delovanju skupne ribiške politike. Do leta 2022 bi morala oceniti skupno ribiško politiko, da bi opredelila, kako obravnavati vprašanja, ki jih sedanja politika ne obravnava zadosti, kot so socialna razsežnost, prilagajanje podnebnim spremembam in čisti oceani, ter razmisliti o njenem prihodnjem razvoju.

Namen tega osnutka poročila je zagotoviti politične smernice za vsak prihodnji pregled skupne ribiške politike. Če ne bo prinesla vseh odgovorov, bo zastavila nekaj vprašanj o izvajanju sedanje skupne ribiške politike, o tem, ali so sedanji cilji in orodja te politike še vedno ustrezni za reševanje sedanjih in prihodnjih izzivov, ter ali bi bilo treba nekatere vidike prenoviti, pregledati, prilagoditi ali izboljšati.

Komisija je vedno vzdrževala zdrav kritičen pogled na politiko, kar je bilo glavno gonilo za njene spremembe. Komisija bi morala še naprej spodbujati izboljšanje politike, ko in kjer je to potrebno.

Zaradi omejitev glede dolžine poročila ni bilo mogoče obravnavati vsakega posameznega vidika skupne ribiške politike, zajetega v osnovni Uredbi (EU) št. 1380/2013 o skupni ribiški politiki. Sprejeti je bilo treba odločitev.

Poročilo se zato osredotoča predvsem na ohranjanje ribjih staležev in upravljanje ribištva, pri čemer se opira tudi na posebna poročila, že sprejeta v zadnjih letih, o vprašanjih, kot so največji trajnostni donos, obveznost iztovarjanja, izvajanje člena 17 skupne ribiške politike ali ribištvo v prihodnosti. Vendar tehnični ukrepi niso razviti ob upoštevanju novega zakonodajnega okvira, ki je bil nedavno sprejet.

Poročilo ne zajema akvakulture (ki jo je pravkar obravnavala posebna resolucija Evropskega parlamenta) niti trženja in predelave ribiških proizvodov in proizvodov iz akvakulture (v okviru posebne uredbe, ki je bila sprejeta vzporedno z osnovno uredbo). Ne obravnava tudi drugih ključnih razsežnosti, kot so strukturni steber skupne ribiške politike (v skladu z uredbo o Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo), nadzor (trenutno v okviru medinstitucionalnih pogajanj) ali učinki izstopa Združenega kraljestva iz EU na ribištvo EU v severovzhodnem Atlantiku (tudi obravnavano v nedavni resoluciji).

Stališče poročevalca

Ne glede na posebne ukrepe, ki jih je treba pregledati, se mora prihodnja skupna ribiška politika premakniti proč od togih in nerealističnih ciljev k pragmatičnim in dosegljivim ciljem.

V zadnjem desetletju (2010–2020) smo opazili korenito spremembo od popolnega pomanjkanja jasno opredeljenih ciljev za upravljanje ribištva do togih „političnih“ ciljev, ki so bili hitro določeni leta 2013 (leto zadnje prenove skupne ribiške politike), pri čemer smo se zavedali, da takrat nihče ni imel vseh odgovorov na vprašanja o njihovih učinkih in

praktičnem izvajanju in smo prepustili, da se z izkušnjami preizkusi, ali lahko prinesejo rezultate ali ne. Težava je, da cilji, ki so bili dogovorjeni že leta 2013, še vedno niso doseženi v določenih rokih, ugotavljamo pa tudi, da je nekatere nemogoče doseči, druge pa zelo težko udejanjiti v praksi.

Znanstveniki priznavajo, da je izkoriščanje vseh staležev rib v morskem ekosistemu na ravni največjega trajnostnega donosa, ki smo si ga zastavili kot cilj do leta 2020, praktično nemogoče. Vseh staležev, zlasti pri ribolovu, kjer se lovijo različne vrste, ni mogoče loviti na ravneh največjega trajnostnega donosa hkrati. Tudi cilj izvajanja obveznosti iztovarjanja celotnega ulova do leta 2019, ki se sicer zdi preprost koncept, še vedno povzroča velike težave. Koncept največjega trajnostnega donosa bi bilo treba izvajati glede na praktično realnost in ob upoštevanju socialno-ekonomskih razsežnosti, razsežnosti sorazmernosti in prehranske varnosti.

To povzroča nezaupanje ribičev do politikov, saj so sprejeti ukrepi neustrezni in nimajo trdne znanstvene podlage, nezaupanje družbe, ki meni, da EU ni izpolnila dogovorjenih ciljev, pa tudi ogorčenost do ribištev, ker menijo, da ne spoštujejo zakonov.

Dvomi se v verodostojnost EU. Potrebni so realistični in uresničljivi cilji. K sodelovanju je treba pritegniti ribištva. V prihodnji skupni ribiški politiki je treba ponovno vzpostaviti in spodbujati podobo plemenite in težke ribolovne dejavnosti ribičev, zlasti ribičev EU, ki potrošnikom zagotavljajo zdravo, visokokakovostno in trajnostno hrano.

Sedanji cilji skupne ribiške politike so preveč osredotočeni na okoljske vidike. Nihče ne dvomi, da sta zdrava ribolovna staleža in zaščita biotske raznovrstnosti osnovni pogoj za gospodarsko uspešen ribiški sektor, vendar pa ne smemo pozabiti dejstva, da cilj skupne ribiške politike ni zgolj razpolaganje z obilnimi ali manj prekomerno izkoriščenimi ribolovnimi viri, temveč tudi – ali predvsem – doseganje najvišje trajnostne ravni proizvodnje morske hrane, da bi zagotovili prehransko varnost ter pozitivne socialne in gospodarske donose za ribiče in obalne skupnosti. Ribiško in okoljsko politiko je zato treba uskladiti, vendar okoljski cilji ne morejo prevladati nad cilji skupne ribiške politike.

Dobro upravljanje, zgodnje posvetovanje in učinkovito vključevanje deležnikov v napredek pri odločanju so osnovne sestavine za uspešno politiko.

Zagotavljanje enakih konkurenčnih pogojev z nekaterimi tujimi flotami z nizkimi socialnimi in okoljskimi standardi, ki lovijo na istih območjih z gospodarskimi subjekti EU in tržijo svoje proizvode na trgu EU, je pri tem bistvenega pomena za konkurenčnost flot EU in proizvajalcev v akvakulturi.

Hkrati moramo zagotoviti, da bo EU v okviru svojih ukrepov za upravljanje oceanov zagovarjala interese svojih ribiških sektorjev na svetovni ravni. Zaščita in spodbujanje trajnostnega modela EU sta popolnoma združljiva in bi morala biti tesno povezana z obrambo interesov sektorjev EU.

Sektorja ribištva in akvakulture EU ter celotna vrednostna veriga morske hrane so strateški akterji zaradi svoje družbene vloge pri zagotavljanju visokokakovostne zdrave hrane potrošnikom. Postaviti jih moramo na mesto, ki si ga zaslužijo, in jih na splošno uvrstiti višje na političnem dnevnem redu EU.

Nazadnje, najbolj oddaljene regije imajo posebne omejitve in posebne potrebe, kot je določeno v členu 349 PDEU. Skupna ribiška politika bi morala zato upoštevati njihove posebne značilnosti in potrebe ter se jim prilagoditi.